

Moeilijke woorden uit examenteksten en taalschat havo 4

Aanleiding =	de reden waarom juist nu
Aanzienlijk =	groot
Activeren =	overhalen
Achilleshiel =	zwakke plek
Ad hoc =	meteen en ter plekke; alleen voor dit ene geval
Adviseren =	de raad geven om iets te doen (of juist niet te doen)
Alternatief =	andere mogelijkheid
Assimileren =	gelijk worden; aanpassen
Autonomie =	zelfbestuur
Bagatelliseren =	iets als onbelangrijk afdoen
Billboards =	grote reclameborden op straat
Bureaucratie =	Logge organisatie met veel regels
Cesuur =	breuk; radicale wijziging in een handelwijze of ontwikkeling
Censuur =	Keuring van de overheid of andere machtige instantie (de kerk) op geschriften en eventueel verbieden daarvan.
Citeren =	letterlijk iemands woorden weergeven Gebruik altijd aanhalingstekens als je iemand citeert.
Civiel =	burgerlijk
Coalitie =	Samenwerking tussen verschillende politiek partijen
Constatering =	vaststelling
Conclusie =	een bewering die logisch volgt uit wat iemand zegt of schrijft
Controverse =	twistpunt; strijdvraag
Controversieel =	tegenstrijdig
Corrigeren =	verbeteren
Deo Volente =	letterlijk: Zo God het wil vaak als afkorting DV figuurlijk: Als alles door kan gaan
Dilemma =	tweestrijd/moeilijke keuze
Duchtig =	stevig; flink; krachtig
Duchten =	vrezen. Niets van iemand te duchten hebben = niet bang voor iemand hoeven zijn

Echelon =	afdeling/laag in een organisatie
Effect =	uitwerking (gevolg)
Effectief=	doeltreffend Ineffectief= niet doeltreffend
Egalitair =	gelijkheid nastrevend
Ettelijke =	verscheidende; velen
Ethiek =	nadenken over goed en kwaad (vaak betrekking hebben op samenlevingsvraagstukken.)
Etniciteit =	ras; volk
Excessen =	buitensporigheden; gewelddadigheden
Evident =	zeer duidelijk; geen bewijs hoevend
Feit =	een bewering die klopt met de werkelijkheid
Flamboyant =	temperamentvol
Functie (van tekstdeel) =	de bijdrage die het tekstdeel levert aan de gehele tekst of: de taak
Gedetineerd=	in hechtenis genomen en/of gehouden
Geïnterneerd =	gevangen, opgesloten, vastgezet
Geïnterneerde=	gevangene
Grosso modo =	ruw geschat; door elkaar genomen
Hedonistisch =	genotzuchtig
Hoofdgedachte =	wat een tekst beweert, samengevat in één zin
Inboeten =	kwijtraken; verliezen
	aan kracht inboeten = verzwakken, verslappen
Informatief=	nieuws waarde bevattend
Koesteren =	bewaren onderhouden; gevoelens hebben
Latent =	verborgen; onzichtbaar; in aanleg
Longemfyseem =	aandoening aan de luchtwegen (kapotte longblaasjes) een goede reden om nooit te gaan roken!
Louter =	enkel; alleen; zuiver
Louteren =	zuiveren
Mandaat =	volmacht
Marchanderen =	schipperen; onderhandelen
Middel=	manier om je doel te bereiken

Modaal; modale = meest voorkomende
 Nivelleren = gelijkmaken
 Notoire= (zeg notore) algemeen bekend of berucht
 Omschrijven = uitleg geven over de betekenis, in eigen woorden
 Ondergraven = ondermijnen; aantasten
 Onderwerp= waar een tekst over gaat, zo kort mogelijk gezegd
 Onderschrijven = erkennen; het ermee eens zijn
 Ontwaren = bespeuren; ontdekken; in het oog krijgen
 Opportunist = iemand die probeert elke omstandigheid in zijn eigen voordeel te gebruiken
 Oorzaak = waardoor het komt
 Opmaak = de manier waarop een tekst is afgedrukt
 Opsommen = één voor één opnoemen
 Optie = mogelijkheid
 Overhalen = mensen zover krijgen dat ze iets (voor jou) doen
 Die reclame probeert je over te halen (te activeren, tot handelen aan te zetten) om ook een piercing te nemen.
 Overtuigen = mensen zover krijgen dat ze jouw mening overnemen
 Orthodox= rechtzinnig; zuiver in de kerkleer
 Pro Deo = gratis, op vrijwillige basis
 Provocatie = uitlokking; uitdaging
 Provoceren = uitlokken, uitdagen
 Populist = populisme betekent volk
 een populist doet alsof hij namens het volk spreekt
 Ratificeren = bekrachtigen; ondertekenen
 Rectificeren = een foutje rechtzetten / verbeteren
 Reden = waarom je iets doet of vindt
 Stante pede = op staande voet; onmiddellijk
 Sceptis = twijfel; argwaan
 Scepticus = twijfelaar Meervoud= Sceptici
 Significant = Van groot belang
 Ten spijt = ondanks; in weerwil van

Tegenstelling = twee begrippen of gedachtes die recht tegenover elkaar staan

Tekstverband = wat twee delen van een tekst met elkaar te maken hebben

Universeel; universele = algemeen geldend

Ventileren = letterlijk: ontluchten
figuurlijk: in het openbaar uiting geven

Voorwaarde = iets wat eerst moet gebeuren, voordat...

Vermaard = beroemd; gerenommeerd; befaamd

Uit Havo 4

aanzienlijk = groot

capituleren = opgeven; niet langer weerstand bieden

efficiënt = doelmatig; nuttig effect hebbend

graadmeter = middel om de mate van iets te bepalen; maatstaf

ideologie = de ideeën achter een politiek systeem

kansarm = weinig kansen krijgend

miskennen = onderwaarderen; niet op de juiste waarde schatten

onderling = ten opzichte van elkaar; wederzijds

rampspoed = onheil; ellende; tegenspoed

scenario = draaiboek; vermoedelijke loop van de gebeurtenissen

termijn = bepaalde tijd

uitheems = buitenlands; vreemd

uitholling = verschraling; het beroven van essentiële bestanddelen

voortijdig = te vroeg; voor het verwachte tijdstip

afkerig van = weerzin voelend

betwisten = van mening verschillen over iets

constitutie = grondwet

drastisch = ingrijpend; krachtig

evenwel = echter / maar
fauna = gezamenlijke diersoorten
gestaag = zonder ophouden; voortdurend
grondslag = basis; fundament
inperking = beperking; het kleiner maken
karig = schraal; zuinig; niet overvloedig
moreel = zedelijk; in overeenstemming met wat goed is
kwalijk = slecht; niet zoals het hoort
onbenut laten = niet gebruiken
propaganda = politieke reclame
voorheen = vroeger
wederhoor = het aanhoren van de andere partij (in een geschil)

astronomisch = buitengewoon groot
bezwaarlijk = vervelend; lastig
compensatie = vergoeding
elders = ergens anders
fossiel = figuurlijk: iemand met ouderwetse opvattingen
groot goed = waardevol bezit
intomen = bedwingen; beperken
intrinsiek = wezenlijk; van binnenuit
ironisch = spottend
mechanisatie = handarbeid vervangen door machinale arbeid
ongemoed laten = met rust laten; ongestoord laten
publiekelijke = in het openbaar
slinken = minder worden
uitsluiting = afzondering; buitensluiting
van dien = daarbij behorend
acceptabel = aanvaardbaar

bejegenen =	behandelen; tegemoet treden
column =	enigszins kritisch artikel in een krant of tijdschrift
doorzagen =	langdurig ondervragen
essentieel =	wezenlijk; heel belangrijk
feminisering =	toename van het aantal vrouwen in een sector; vrouwelijking
hiërarchisch =	volgens een rangorde
impliciet =	erin opgesloten liggend; niet expliciet
lobbyen =	invloed uitoefenen op politieke besluitvorming
nomadisch =	rondtrekkend; zonder vast verblijf
prenataal =	aan de geboorte voorafgaand
relatief =	naar verhouding; niet absoluut
tekortschieten =	in gebreke blijven; niet voldoen aan de eisen
verguizen =	met verwachting bespreken
zuil =	maatschappelijke groepering met een bepaalde levensbeschouwing
verzuiling	het ontstaan van allerlei groeperingen met
ontzuiling	het verdwijnen van allerlei groeperingen met

allergie =	overgevoeligheid voor bepaalde stoffen
beducht =	bang; bevreesd
chronisch =	voortdurend; aanhoudend
destijds =	in die tijd
falen =	tekortschieten; mislukken
heilstaat =	maatschappij waarin iedereen gelukkig is
impuls =	prikkel; aansporing
lineair =	lijnvormig; volgens een rechte lijn
mits =	als; indien
naarstig =	ijverig
pessimistisch =	somber; zwaarmoedig
reductie =	vermindering; verlaging

reduceren =	kort maken
saboteren =	ondermijnen; in de war sturen
thans =	tegenwoordig; nu; op dit moment
uitwijzen =	aantonen
agrarisch =	gebaseerd op landbouw
claimen =	aanspraak maken op
daadwerkelijk =	echt; feitelijk
evenmin =	ook niet
gangbaar =	gebruikelijk; gewoon
incidenteel =	nu en dan; af en toe
locatie =	plaats
metafoor =	figuurlijke uitspraak die gebaseerd is op een overeenkomst
nazaat =	afstammeling; nakomeling
omvang =	grootte; bereik; uitgestrektheid
pleidooi =	betoog; verdedigingsrede
representatief =	geschikt om te vertegenwoordigen
spectrum =	alle verschillende religieuze of politieke opvattingen
toonsetting =	woordkeus; taalgebruik
verrijking =	toevoeging van iets waardevols
beschikken over =	hebben; gebruik kunnen maken van
competitief =	concurrerend
effect sorteren =	resultaat opleveren
gedegen =	grondig; goed doordacht
huidig =	van onze tijd; van heden
indammen =	beperken
kennelijk =	blijkbaar; klaarblijkelijk
mantra =	veel herhaalde spreuk
npstalgie =	verlangen vol heimwee
ongebreedeld =	tomeloos; onbeperkt

potentieel =	beschikbaar vermogen
rijmen met =	overeenstemmen met
selectief =	gebaseerd op een bewuste keuze; kieskeurig
voorbarig =	vroeg; prematuur
Poldermodel =	groepen met verschillende overtuigingen werken samen
Elite =	kleine groep van voorname mensen
Conservatief =	behoudend
Geglobaliseerd =	internationaal
Hypothese =	veronderstelling
Plausibel =	geloofwaardig
Postoperatief =	van na een operatie
Escaleren =	uit de hand lopen
Placentazoogdier =	zoogdier dat in de baarmoeder gevoed wordt via de placenta
Binoculair =	gezichtsvermogen twee naar voren gerichte ogen
Drogreden =	verkeerd argument
Contaminatie =	twee woorden door elkaar gehaald
Exterieur =	buitenkant
Postcommunistisch =	van na het communisme
Decennia =	tientallen jaren
Geschil =	conflict
Is de kiem gelegd =	is begonnen
Bolsjewieken =	communisten in Rusland
Coup =	staatsgreep
Geallieerden =	met elkaar verbonden landen
IJzeren gordijn =	dichte grens tussen oost en west
Nucleaire wapens =	atoombommen
Wapenwedloop =	elkaar steeds overtreffen door nog meer en nog betere wapens
Desastreus =	zeer ongunstig /vernietigend

Treffen = gewapende strijd
Conventionele wapens = niet-nucleaire wapens
Doemscenario = uiterst somber verloop

gering= klein
klamboe= muskietennet
toornig = boos
kwellling = pijn
bakermat= plaats van oorsprong
verdwaasd = gek
tafereel = situatie
gade = vrouw
laveren = zigzagsgewijs tegen de wind in zeilen
basalt = onder water vrijgekomen en gestolde lava
kiel = onderkant van het schip
bekoorlijk = mooi
waden = door hoog water lopen
allerhande = allerlei
sympathiek = aardig
vruchteloos = zonder succes
schuchter = verlegen
avances = toenadering
exact = precies
consulent = raadgever
onderduiken = op een geheime plaats verblijven
dikwijls = vaak
ginds = daar